

لەھەندە حاا تدا ب ی کلا کردنەوی کەش سینەمایەکان، مەرجەع و زانا ئاینییەکان و سەنتەر ئاینییەکان دبنە شوێن گڕەوی یاسا، وەك زانکە ی ئزەهەر لەمیسەر کە فەتوای لە سەر چارەنووسی زەر فیلمی سینەمای داو، لەوانەش لەسەر فیلمی (محەمەد رەسول اللە) ی دەرھەنەری ئێرانی محەمەد مەجیدی – و کەشە ی دەرکەوتنی روخساری پەغەمبەر و قەدەغە کردنی ئو فیلم لەزەر لەواتانی جیهانی، قەدەغە کردنی نمایشی فیلمی (رسالە) لە سعودیە و دایان فیلمی تر کە بەفرمانی سەرچاوە ئاینییەکانو قەدەغە کراون لەنمایش کردندا، وەك چەنیش زەر فیلمی دیکە قەدەغە کراون بەھە ی سیاسەتو، بەتایبەت لای ئو سەرکردو و فرمان رەوایانە ی روتی فیلمەکانیان بە د نەبوو، یا پەیان وابوو سوکا یەتی بە وان و سیاسەتەکانیان دەکات.

جگە لەپرسە ئاینی و سیاسی و سەکسیەکان، چەندین پرسی تری وەك: هاندانی تیرەر، بەاوکردنەوی ترس و توندو تیژی و تەقاندن، تەکدانی رەوشتی کەمەگا، سوکا یەتی کردن بەموقەدساتی نیشتمانی و نەتەو، سوکا یەتی کردن بەکەسایەتی و رموزی نەتەو، هاندانی بەکارھەنانی ماددە ھەشەرەکان، رەکلام کردن بە کالای قەدەغەکراو، تەکدانی دەستایەتی نیشتمانی و نەودەوتی، هاندانی نانەو و ئازاو و نا سەقامگیری، بەاو کردنەوی بیرو باوەی مەتەتەریف و دایان پرسی تر کە یاسا دیاری دەکات و لەرەگە ی لیژنە یەکی بەا لەوزارەتی ناوخو و رەشەبیری و کاروباری کەمەایەتیو جە بە جە دەرکەت.

ھە ی سوور لەفیلمی کوردی دا

ئەگەر بەمانەوت باس لەھە سوورەکانی فیلمی کوردیش بکەین، ئو پەویستە لەسەر رەھەندەو بەوانینە پرەسەکە:

لەرووی کەمەایەتیو:

بەگشتی چونکە کورد سینەمای نی، بەیە ھە ی سووریشی کەم بوو، ئەگەر جارجارەش لەفیلمەکا حاا تەکی ناوازا ھەبووبەت، ئو حاا تەکی کاتی بوو و نەبەتە دیاردە، کاتەك ئو حاا تانە دبنە حاا تی نامە ئەگەر تەپەاندن بەت لەسەر واقع و داب و نەریتە تەقلیدی کەمەایەتیەکانو، ئو بەگومان رووبەرووی تەوژمەکی نەرنەنی رەتکردنەو دەبەتەو، زەرنە ی تەوژمەکانیش ئاراستە ی دەرھەنەرو ئو ئەکتەرانی دبنەو کە بەبیانوی تەوق شکاندن و دەرچوون لەتەقلیدیەت و پەشکەوتنی سینەما دەست پەشەر دبن لەدروست کردنی ھەندە دیمە نی وروژەنەر.

لښو وټا تانې كې ناستې هوشيارۍ وپېشكې وتنې كې مټاي تيان تېدا ديارۍ كراوې، يا پرسې نايينې و كې مټاي تيان تېدا جگيرې، ناتوانن سنوورې نايينې و كې مټاي تېكان تېپېنن و هېمېش دكې ونې ژر سانسېر كې توند، چونكې نايانوي سينې ما كې مټا گېا بې ناراستې كې دژ بې نايين و نېرېتې كې مټاي تې باوكاندا بېت، چې ندې وندې ئې و وټا تانې مټوويې كې دوورو درېژيان هې بېت لې سينې ماو چې ندې وندې دېست رېشتوو بې لې پېشې سازې سينې مادا، ئې وټا هېند لې وټا تې هېرې لې پېشېكان لې رووي بې بېر هې مېهېناني فيلم، كې چې تا ئېستا سنووري خې لېم رووې و پاراستوو، بې پارېزگاري كړدن لې داب و نېرېتې كې مټاي تې تايې تې كاني خې وې.

ئېران يې كې كې لې و وټا تانې لې رووي هونې ري سينې ماو مېلمانې لې گېل هېلېد دا دېكات و عېرشې سينې ماي ئې مرېكي هېژاندوو، كې چې تا ئېستا هې سوري نې بېژاندوو و توخمي وروژاندني نې خستې تې ئې و قالبې زېقې بې فېرمېكي نامې دېركې وټ لې سينې مادا.

لې رووي هونې ريې وې:

ئېگېر ئامانچ لې دروست كړدنې گرتې وروژېنې ري وېكې ماچ بې پاساوي دېرچوون لې تېقليديت و گېانكاري لې فېرم بېت، ئې وې ئېم لې سينې ماي كوردي دا دووچاري دېيان كې سپو نارېشاي هونې رېن لې رووي تېكنيكي سينې ماي كې وېكې بې شايې كې گېورې دېردېكې ون، بې چارې سېر كړدنې ئې و بې شايانې رېنگې بتوانين پېشې سازې سينې ما لې كوردستاندا دروست كېين كې تا ئېستا نېمانې و ناتوانين بېين خاوي سينې ماين.

بېام دروست كړدنې گرتې وروژېنې ر بې ماناي پېشكې وتنې سينې ما نيې، ئې وټا زېرېنې فيلمې ميسريېكان لې و گرتانې يان تېدايې، بېام ئې وټا ماناي ئې و نيې ميسر وټا تېكي پېشكې وتووي سينې ماي و ئېران وټا تېكي دوا كې وتووي سينې مايې مادام گرتې وروژېنې ري تېدا نيې، زېر جاران ئې و گرتانې، تېنيا بې ئامانجې بازگانې و هې خې تاندي لاوكان و گېمې كړدن بې مېشكې و هېست و نېستيانې، ئې و لاوانې كې خاوي زېر ترين ژمارې بېنې رانې ئې و فيلمانې دا.

ئېستا لې گېي پېشكې وتنې تېكنې لېژاي سينې ماو گېانې چې مكي سينې ما، سينې ماي ئې مريكي و ئې وروپېش ئې و بايې خې بې گرتې وروژېنې رنادېن، چونكې كې مټا گېاي ئې وروپې ئې وندې تېنووي گرتې وروژېنې ري وېكې ماچ نيې، ئېستا ئې لېرنا تېفې تريان هې يې بې راكې شاني بېنېر، ئې و كې مټا گېا رېژېنې تېنوو كاني سېكسن كې تام زېرې گرتې

وروژنډن، بېلېام ئېو گرتانېش کاتې بېسېقتې دڅرېنډ ناواختې
فېلمېکې، ئېو سېراپاي فېلمېکې دښوونن.

لای ئېمې کچې ئېکترېکې کورد بې يېکېم جار دېتې بېردېم کامېرای
سینېما، وایان تې گېاندووې کې بې ماچېک تېوقېکې کېمېلایېتې
دښکېنډ و تېوژمېکې میدیایې دروست دېکات و لېپېنای ئېوېوې
ناودارېتېکې پېیدا دېکات و گېنچېکان دېست خېشې لې دېکېن، کچې
کېف وکې و حېماسېکېکې شتېکې کاتې و ئېو جېرې گېانکارېیې ئېو
خېونې پېوې دېبېنېت نابېتې فاکتېر بې گېېنې ئېو رېوتې باوې
قېدی گرتېوې بېرېو ئاراستېیېکې تر، بېیې وا باشتېر لېبرې ئېو
وېهمې، ئېو ئېکترېر لېرووې هونېرې نواندنېوې دروست بېکېن و هانې
بدېن کې بېردېوام بېت لېکاری نواندېن، دڅرېتې نېو گېژنېیېکې
بې ئاکام، چونکې دېسېلایې سینېماش دېسېلایېکې رېها نېو لېهېموو
حېلېتېکا ناتوانېت هېلې سوورېکان بېزېنډ، ئېگېر هاوکوف نېبېت
لېگې و اقېیې کېمېلایېتې و رېشېبېرېیې کېمېلېگا.

بېنېر هېر تېنھا بې گرتېی وروژنډن سېرنجې راناکېشرېت، بېگېر زېر
جاران روخسارې جوانې ئېکترېرو نواندنې بېهېزې ئېکترېر، کارېگېرتېر
دېبن لېگرتېی بې گېان و دروست کراو، ئېو تېا زېرلې بېرهېمې درامې و
سېنېمايېې گېورېکانې دنېا بېو دوو توخمېی روخسارو نواندن خېلایې
گېورېی جېهانېیان وېرگرتووې و خاوېنې زېرتېرېن بېنېر بوونې، بېیې
لېسېردېمېکې وېک ئېستا بېرهېم هېنډرو دېرهېنډرېکان ئېلترناتېفې
بېهېزېریان لېپرسې وروژنډن هېیې کې هاوکوف لېگې پېشکېوتنې
هونېرې سینېماو ئېقېیېتې بېنېرې نوې سینېما.

لې رووې بازرگانېیېوې:

دېارې هېندې لېکېمېانیاکانې بېرهېم هېنان، لېوانېی پرسی بازرگانې
دېخېنې پېشېوېی پرسی جېرې فېلم و ئاستې فېلم، بېتایېت لېو
وېاتانېی لېرووې پېروېردېو کېمېلایېتېوې کېمېلېگاکانېان پېیوېست
نېن بې هېچ یاساو رېسایېکې کېمېلایېتې و تایېتېتمېندی خېیان هېیې
لېرووې پېروېردېوې کې جودا بېت لېگې کېمېلېگایېکې داخراوې
رېژھېلایې، سېنېما دېکېن بېفاکتېرېکې بازرگانې دابېاو لې بېها
هونېرې و هزېرې و پېروېردېیې و کېمېلایېتېکانېوې کې تېیدا ئامانچ
تېنھا دېسکېوت و داهاتې ماددې بېت، وېک فېلم و زنجېرې
تېلېفزیېنې تورکېیېکان، کې گېمې بې عېقلېیت و مېزاجې گېنچ دېکېن
و دووړې دېخېنېوې لېهېر بېرېکېیېکې ئایدېلېژې هزېرې، ئېو فایرېسې
فېلمانې دېرژېنډن نېو خېزان و ئېقېو پېروېردېیې کېمېلایېتې
کېمېلېگاکیانې پې هېلېدېتېکېنن، هېمان ئېو بېرهېمانې دېفرېشنې

والتانی دورو باری خشیان و زار واتی دیکای ره ژهاتی، ب گواستنوی همان ئو واقعئی ئوان هیان، ئگچری جیاوازیی کی زریش هبت لئوان واقعی کمم لایتی و پروردیی ئو والتان دا.

بی هندی لالتانی کی یاری ئو برهمم کچ و کا بازارگانیا بوون، بی پی یاسا کی یی ئو زنجیر درامایان قده غ کردوو، دوی ئوی بیان دکرکوت ئو فیلم بازارگانیا بی هموو کمم لگایک ناگونج و ئاسوار ننگ تیغه کانی چی بر سر پروردی کمم لایتی و تک دانی عقیلی تی گنج کانیان، لبر لکوردستانیشدا هندی کنا کی کوردی دست پشخ ر بوون بی قده غ کردنی ئو دراما دبلار کراوان بی همان هکار، بیام چونک یاسایک نی بی ناچار کردنی کنا کوردیی کان، پرساک ناببت پرسایکی بززر مل و ئو کنا بازارگانیا بی برژ وندی مادی خیان پی گرنگتر لبر ژ وندی گشتی، چاویپشی ل هموو در نجام کان دکن.

ئم لکوردستاندا بگشتی کمپانیای برهمم هنانی فیلمان نی، ئوی هی برهمم می تاک تاک یی، ک بی سپنسر برهمم دن، هندی ل و درهمم لوان وای بی دچن درخستنی هندی گرتی وک ماچ بازار بی فیلم کانیان پیدا دکات، بی بی دوی پاساوی هونری دا دگگن کی قناعت بشرعیتی ئو گرتان ببن.

کچی لراستیدا ئگر تر بت وبت بازار بی فیلم دروست بکیت، کرست و ئامرازی زرت لبر ردیم دای ک فیلم کت رواجی هبت، هر بی نمون فیلم کی (پیکری د) ک تا ئستا ژماری بی هاوتای ل رووی ژماری بینرانون و بدست هناو ل هموو کوردستاندا، ئو گرت کچ و کالانشی تدا ن بوو، ک هندی درهمم لری لاو دیکن بپاساو.

ئم ئگر بمان وبت پیش سازی سینما مان هبت و لئایند دا ئو پیش سازی بازار هبت، ئو دبت بزاین چن فیلم دروست بکین، بی هی ئو شار زابوون لچ نی تی دروست کردنی فیلم، بازار لکوردستاندا دروست دکین ک پشتر ن بوو و بازارگانیا ئم بی هی ترس و ناب بیدیان، یا ناشار زایان ل ب بچوونی ئو بازار ن وراون خیان ل بدن، بمم سچاوی کی دیکای داهات ددزین و کرنگ زر ل سرمایداران بی هی گرم بوونی ئو بازار رووی ت بکن و سینمای کوردی ببوژت و هونرم ندانی کوردیش دگایکی نو بیان بی دکریت و ک ل و دست بی تایی و بی کاریی رزگاریان دبت و باری ئابووریشیان بر و

باشتر دچت.

رووی دووه می دروست بوونی ئو و بازائ ئوو یه که بیند رانی ئم زتر ل و و نند ل سیند ما نزیك د بند و و سیند ما د ببت ئامراز کی دیکه ی شارستانی و کات ب س ر بردن و س رچا و یه کی گرنگ به هوشیار بوون و ی خ کی ل هون ری سیند ما و گرنگی سیند ما ل ژیا نی ر ژان ی خ کی .

ب م ش ل رووی سایکه ل ژیی و بیند ری کورد ل شار کانی کوردستاندا م نف ز کی دیکه یان ب د کر ت و و ب ه ناس دان و روو ت کردن ه کانی سیند ما ، ئ م ش کاریگ ری ئ ر نیان ی تایب تی خ ی د ب ت ل رووی ک م م ی تی و سایکه ل ژی و ر شنبیری و .

گوو اد ر ئی مارکسیست!! -3- م ری ب کچین و: زاهیر باهیر

By Murray Bookchin

و: زاهیر باهیر

بشی س ی م:

سنوری م ژووی مارکسیزم

ئ و بیر که یی لای کسانک، که پیاو ک [بوکچین م بستی مارکس - و رگ] که گ و ر ترین ب شداریکردنی تیئوریستیانی ل نوانی سا نی 1840 و 1880 کرد، توانیب تی ت و او ی ج د لی تی [دیال کتیک تی] س ر مای داری، " ب بینت " ، ئ و ل ح ق تدا ن فیکردن و ی ئاو ز ، ل ژیک . ئ گ ر ه شتا بمان و ت زیاتر ل دیدی مارکس ت بگ ی ن، ه ر ئا و اش د توانین زیاتر ل ه ح تمی کانی پیاو ک که ن د کرا خ ی ل ب پار ز ت ف ر بین که هی س ر د م می که می و نوقسانی ک ر س کان [م تیریا] و ت کن ل جیا بوون، که ب د گ م ن ب و ز ی کار با کاریکردو، ئ مان ش توانای مارکسیان سنووردارکردبوو.

ل ئ ستادا ئ م د توانین ف ر بین ل و ی که چ ن د ک جیا وازی ل

نـوانى سـردمى ئـم و ئـوى كـ مـژوو بـيـكـردوو، هـيـ،
هـرو هـا ناسين و پـزانينى ئـو ئـمـكانـيـتـى كـ لـ وى
نـوعـيـتـو و ووبـوومـان دـبـتـو، كـ چـجـرـكـ لـ پـرسـ
دـگـمـنـكان و شـيـكـردنـو و بـكـردـكـردنـان، لـ بـردـمـمانا داناو.
ئـگـر بـمانـو و شـشـكـ بـكـين نـكـ لـ باربردنـكى دـيـكـى مـژوويـانـ،
دـبـتـ بـ ئـاـگا بـين لـ هـموو ئـمانـ كـ ناومان هـنان.

گـرفتـكـ ئـو نـيـ كـ ماركسـيزم " مـتـودـكـ " كـ دـبـتـ لـگـ "
بارودـخـ " نوـيـدـكـدا بـگونـجـنـرت، ياخود " neo-Marxism " دـبـتـ
گـشـى پـبـدرتـ تاكو سنووردارـتـى " ماركسـيزمى كـلاسيـكـانـ "
تـپـنـنـت. كـشـى زـگارـكـردنـى چـنـنـكى ياخود ئـسـى ماركسـيزم بـ
پـداگـرتن يا سـپـاندنـى مـتـودـكانى لـسـر سـيـستـمـكـ ياخود بـ
زيادركردنـى و شـى " نو - neo " بـ سـر و شـ پـيرـزـكـ [مـبـستى
بوـكـچـين و و شـى ماركسـيزم - وـرـگـ] ئـو تـواو ناديار [غامضـ و
فـكـ دـبـت، زـيـاتـر لـو شـ، ئـمـش كـا تـكـ ئـگـر دـرنـجامـ
پـراكتـيـكـكانى سـيـستـمـكـ بـ شـوـيـكى تـواو لـگـ ئـم كـشـ و
هـوانـدا، نـاكـى بـن [3]. دى ئـمـش دـقاو دـق بارودـخـى
شـفـكـردنـى ماركسـيـستـىكانى ئـمـيـ.

ماركسـيـستـكان بـوا دـكـنـ سـر ئـو فـاكتـ كـ سـيـستـمـكـ
شـيـكـردنـو يـكى نايا بى سـبارتـ بـ اـبـوردو خـستـتـ بـردـست، ئـمـ
لـ كـا تـكـدا بـ ئـنـقـست فـرامـشـى هـخـنـتـانـدى تـواو
واـتـكانى مـامـنـكـردنـى ئـستا و ئـايندـش دـكـن. ماركسـيـستـكان
پـنا بـ يـكـتـى نـوانى مـاتـريـالى مـژوويـى و شـيـكـردنـو
چـينا يـتـيـكـى ماركس دـبـن كـ لـو و شـفـى مـژوو كـراو و ديد و
تـگـيـشتنى ئـابوورى لـ كـا پـيتـا كـ گـشـى سـرما يـداريـى پـيشـسـازيـى
تـيـادا خـراو تـ بـردـست، هـرو هـا نايا بـتى شـيـكـردنـو و كانى ماركس
سـبارتـ بـ شـشـكـكانى سـرـرـتا و ئـو بـرنـجامـ تـاكتـيـكـانـ كـ
ماركس بـينـاى كـرد بـ ئـوى بـزانـرت و دـركـ بـو بـكرتـ كـ جـرـكانى
كـشـ نوـيـدـكان كـ لـ ئـستادا هـن، هـرگـيز لـ ئـزانى ئـودا]
ماركسـ[نـبوون .

ئايا بـيـاستى ئـو گرفتـ مـژوويـانـ و ئـو مـتـودانـى شـيـكـردنـو
چـينا يـتى كـ لـسـر تـواو بـناخـى كـمى، نو قـسانـى پـيداويـستـيـكان
كـ حـتمى بوون [خـپـاراستن لـيان نـدـكـرا] ، كـراو دـتـوانـرتـ لـ
سـردـمـكى نو لـ زـرى هـبوونى ئـمـكانـيـاتـكانا شـتـ بـكرتـ؟ ئـيا
لـژكـيانـيـ شـيـكـردنـو ئـابوورىـكـ كـ بـ پـلـى يـكـم چـقى لـسـر
بـيدا يـتى يا سـرـرـتـى سـيـستـمـى " مـلمانـى ئـزادانـ " ي سـرما يـداريـى

پیش‌سازی گرتوو، دتوانرت ب سیستم می ب یو بردنی س رمای داری بگو زرتتوو کاتک دوت و م ن پ پی کان ی کد کون و ئاوتت ی ی کدی د بن ب یاریکردن ب ئا بووری ژیان؟ ئا یا ماقو ک ستراتیجیت و تاکتیکانی ب ره مه نر ل ف رمیل ی س ردم م ک بت کاتک ک پ و خ وو ز ب ش ک د بن ل بناخی پیش‌سازی ت کنل ل جیا، بتوانرت بگو زرتتوو ب س ردم م ک ک ل س ر بند م ای ادیکالانی س رچا و کانی وز و ئ ل ل کتر ن کان و cybernation خی گرتوو؟

ل د ر نجامی ئم گواستند و ی دا، لای ئ مان د کر ت ت کست تیئوری کان ک چرخ ک ل م و ب ر فریا س بوون بگ ر ر ن ب چاک تکی ب ب راکراوی ئ م م. هر ب و ه کارش ئ م داوامان ل د کر ت ک قورسایمان بخ یند س ر چینی کر کاران و کو " بریکار ک " ل گ انکاری ش شگ ان دا ل کات کدا ک س رمای داری ب ب رچا و و او ستا و و ب رگری ل بوونی خی دکات و ش شگ ان ل ن و ه موو ئ و تو ژا نانی ن و ک م دا ب تایب ت گ نجان، ب ره مد ه ن ت.

ئ م داوامان ل د کر ت ئ و " قیران در ژخا ی ن ئا بوری " یی ک ب ب رچا و و ی بک یند پیشان د ری [د لیلی] م تود تاکتیک کانمان، گ رچی استی ک ه ی ئ و ب ماوی سی سا ه یچ ک ل م ئ زمان، و وین دا و [4]. داوامان ل د کر ت ک " دیکتا تریی تی پ لیتاریا " پ س ند بک ی ن، " س ردم م کی گواستند و ی " در ژ، ک و زیف ک ی ت نها س رکوتکردنی د ژ- ش ش نی، ب کو ل س رو ه مووی و ب گ ش پ دانی ت کنل ل جیا ب زیادکردنی ک ر س کان- ل کاتیکدا ئ م ت کنل ل جیان ل ئ ستادا ل ب ردم ستا ی.

داوامان ل د کر ت ک ئ راستی " ستراتیجیت " و " تاکتیک کانمان " ب ران ب ر برست و ن بوونی ه رو ها بارود خی ه ژاری ئا بووری، بک ی ن، ل کات کدا ک ه ست و س زی ش شگ یی زادی ب بایاخی و ناگرنگی ژیان ل س ای م ر ج کانی یا بارود خی زیادی ماتیریا کاندا ی.

داوامان ل د کر ت ک پارت سیاستی کان، کخستند ن وندگ ریپی کان، قوچک یی ه رو ها د ست ب ژیر " ش شگ کان " دروستبک ی ن ل ت ک د و تکی نو ل کات کدا د سگ سیاستی کان ه موو چوون ی ک ب گ نیان کردوو، ئ مان ه مووی ل کات کدا ک ن و ن د گ ری، د ست ب ژ ر تی و د و ت، بوون ت ج گای پرسیار تا ئ و اد یی ک پ شتر ه رگیز ل م ژوی ک م ی قوچک یان دا ئ م

زږېدځایېش بووم په چاپکړدنی دیوانه کېت له دوو بډرگدا، که سرحېم شاعرې کانتی له ځگرتوو. هر له کتېبی یې که چامې: (زېوان)ه، تاکو شاعرې: (مژوو دتوانت ووی بکاتو و چاو بېتې بډردي می ځی)، که له ئاداری 2017 نووسیوتې. له بډردي ستبونی سرحېم شاعرې کانت له دوو بډرگدا په من ئاسانکاریې کی باش بوو، دږفېتې کیش بوو، په یادگاریانې خوښندنې وه کانه داجمېو، که له بارې هڅندک له شاعرې کانت نووسیومن.

کاتې ځی خوښندنې وې کم، په ناویشانی: (بنیادی جووې له چامې (زېوان) دا په چامې زېوان کړدبوو، باسی بنیادی جووې ئې و چامې م کړدبوو ه سته سهره کی و کاریگه ری نووسینه که، که له ئې ژنامې (کوردستانی نو) ژمارې (189) له 13/9/1992 په اوکرایه وه. ئې خوښندنې وې کم زیاتر له ژر کاریگه ری میتې دی بنیادگه ری شېوازیانې (لن بارت) بوو.

دواتریش له سې 1997 کاک نه جات حېمید کتېبی: (مژووې خود له ناو له نگړیې کدا) ی له بارې ئه زموونی ناوازه ی تې، که به ه موو په وهرک نوخوازه په اوکړدو. خوښندنې وې په ئېم سې چامې م کړدبوو: جېنگې پرسیار، مړگی ئاوښ، که له نېکانې ژهښات، دیارې ئېم چامې یې دوايي له بډرگی یې که می دیوانه کتدا، ناویشانت گډېو و کړدووتې په ئې زمانې که له نېکان. په م واپې ئې و کتېبی کاک نه جاتیش هر میتې دکی نړیک له میتې دی بنیادگه ری شېوازیانې

(لن بارت) ی په کاره ښا بوو، په یې منیش په و کتېبی سرحېم بووم و خوښندنې وې کم، په ناویشانی: (که ان به دواي دزینه وهی خود) په کړد و له ژمارې (20) ی 5/2/1997 گې قاری (امان) په اووېو.

ئې وې که په م سې یرې له گډې وږچېرخانه شاعرېې کانی تېدا، وږچېرخان په سرې وانگې و میتې دی خوښندنې وې منیشدا هات، په یې کاتې شاعرې: (تېم ئېم په رې بېانیې ناسی نه مزانی له کام نوژدا) په اوکړدو، زېر سېرنجې اکېشام، دواي مانگېک له 8/2/2016 په که مېک دسټکاریې و هېمان شاعر په ناویشانی: (له نوژي ئېم په یانیې مدا که وتم ناو ئاگری گېورې سرووش و په رېوونې و) له ئې ژنامې (هېولېر) په اوکړدو. که هر په و ناویشانی دوايي له دیوانه کتدا په اووویتې و. په استی ئېم شاعرېت وکو له زمې بارانې کی زه وی پیتېن باریې سر دېروونم و له گډې ئې و خولیا یې مندا تېکې بوو، که ماوېک بوو سرحېمې بووم، ئېویش چوونې ناو جیهانې عیرفانیې کی: (مېولانا جلال دینی مې) بوو، له بېر ئې و په ناویشانی: (پېبردن په نه نې بوون) له هڅردوو دقې که خوښندنې وې کم په کړد، که له ئې ژنامې (هېولېر)، ژمارې (2327) له 1/3/2016 په اوکرایې و، دواتریش له هڅردوو سایتی: (دنگېکان) و

(ما ئىك ل ئاسمان) يش ب ه مان نا و نيشان ب او كرا ي و .
برای بزم كا ك س با ح : هشتا ك زرم ما و له بار ي شيعر كا نت
بدو م ، ئ مان ي با سم كر دوون چ قن كن له دره خت كي گوره ، ب و
هيوا ي ي ژگار د رفتم بدات و زياتر ل جواني و مانا كردن و ي
شيعر كا نت بدو م . ب هيوا ي ت م ندر ثي و ت ندروستي باش و ب رد و ام
بوونتان ل گ ش ي وش كا ن و ب خشي ني جواني ب مانا كان . سوپاسيش
ب ئ و دياري ي ب نرخ ي ئ و دوو ب رگ ي ديوان كا ت ك پ شكش ب
من و ب خو ندرانت كر دوون .

١٥ و پيڻي نزم قبوۍ بفارمون به خان تان و خانوادڪ تان.

دکتر عوسمان ياسين

11/4/2019 هه و لـ

2

(نامی کاروان عیدو لہ رہے سہاچ (نجد ر)

۱۱. نجدی برا: ماوی کی بیر لوی د ک م و و و ک خو ن ر کی
 شیعر کانت، او بی چوونی خ مت بی بنووسم، بی م دوو ه کار ه بوون
 بیان ل د گ ر تم.

یہ کہہ کر: من خذہ گر نیم تا بتوانم بے ناو دنیای شیعر کا نتدا بچم
و واک پیوست نہانی و مہدلوولہ کان بدزم و۔۔۔ لہ و دنیابووم بے
سلامتی لہی و دہرناچم و غہر لہ خشم دہ کہہ کر۔

دوووم: بـه هـای ئـو وـی من و تـه زیـاتر لـه بیست ساـهه پـهـکـه و لـه بواری نووسین و کـتـهـبـدا کار دهـکـه یـن، دیار شـعـریش بـه شـکی گـرینگی ئـو بواری بوو، بـه یـه نووسین و اهـدـهـر بـه یـن له بارهـی شـعـر کـانـت اهـهـنـگـه تـه فـسـیرـی دیکـه ی لـه بـکـه و تـه و. بـه هـهـرحـا ئـه گـه ر ئـو و شـم پـهـنـه کـرا بـه ت، دهـتـوانـم لـه ناـمـه یـه کی شـهـخـسـیدا بـه هـک لـه بـه چـوون و تـه گـه یـشـتـه کـانی خـه مت بـه بنووسم، هیوادارم که مهـک له شـهـوازت گه یشتیم.

کا کہ ۱۱ نجد: خت ئاگاداری من بیست سا زیاتر ئاشنام ب شاعر و نووسین کانت، ئاشنام، ب۱۱ام ب و مانای نا، ک شاعر کانت ب ئاسانی خیال ب د ست و بد ن. ی که ل خ س ت ت ه ر ساد کانی ئ و شاعران، خ ناساندن ب خوند ر، وات: ه ر ک س که ئاگاداری ستایلی شاعر کانت ب، ناوی ت شیان ل س ر ن ب د ناسر ن و، ئ م ش ئ و د گ یه ن، ک توانیوت م ری خت ب س ر شاعر کانت و ج به ی، ک من پ موای ئ و خ س ت ت ل ه موو شاعر ک د رنا ک و، م گ ر ب ر د و امی ل ئ زموون و خوندن و دا ه ب و ل س ف ری دوورودر ئی شاعر نووسیندا ۱۱ چک و ستایلی تایب ت ب خیال بد زن و، ت ل ناو جه نگی دا ه نان و ب ئ ن داز ی قوتا بخان

شیعریی کانی ئی و بیست سی ساا ی دوا ییدا ه و اکی زرت داو
 دنگ کی جیاواز بیت، ل و ش زیاتر بررد وام ویستووت ن چیت ژر
 باری مق مقای خندی ب بنما و ب هیچ شو ی یک ب لاا دا ن چیت و
 چکی داه نانی خت برن دای. من هر چرند بیر ل ت د ک م و،
 هر ب و با دارت د شوبه نم، ک نای و چیدیک چاو اکی ئ و
 خواردن بکا، ک دایکی بی پیدا دکات، ل ه و اکی ئ و دای خ
 خواردن پیدا بکا و هدی ه دیش ل دایکی دوور ک و ت و. دیار
 د رچوون ل گ ش نیگا و وانگی ت قلیدی و کار کی ئاسان نی و
 ب با جدان م یس ر ناب، ه میش د رچوون ل و ه، ت م تی
 س ر اکی و د رچوون ل ب های ک دنگی و سف د کر، ئ و ج ر
 ک سان ن ب گ گشتیی ک دا د، ن و ک ئ وانی دیک
 بیرد ک ن و، ن و ک ئ وان د نووسن، ل حا کدا ئ گ ر خندی
 جیدی ه ب، ئ و کات ل و ت د گ ی، ک ئ و شاعیران ل دوورگ و
 ئ ستر ی کی دیک و ن ها توون، ب کو زادی ه مان ز د و ه مان
 کلتوور و ئ ق یی تن، ب م ئ وان ب شو ی کی دیک قس د ک ن
 خوازیاری ئ و ن ل ناو ه مان زماندا زمان کی دیک بخو ق ن، جیا
 ل زمانی پش خ یان و د وروب ریان، ب کورتی ئ وان د یان و
 خ یان ل کت و پ و ندی ئ وانی دیک زگار بکن، توانای
 داه ن رانی تاکی شاعیر ل ت لب ندی ک نکریتی کلتووری زا ب دوور
 بگرن. ئ گ ر چاو ک ل م ژووی ه ندی شیعی کوردی بکن ین ز ر ب
 وونی ب مان د رد ک و ک ئ و پ شک و تنی ل شیعی ئ م ا
 کوردیدا ب دی د کر، ه و اکی ب وچانی ئ و شاعیران بوو ک ل ناو
 ئاپ رای شاعر و شاعیراندا دنگان ک پیدا بوون ن ک هر جیا
 ل وانی دیک، ب کو توانیوان ل ووی شیعریش ب س مت کی دیک دا
 ب ب و ب بن داین م ی گ ا ن و پ شک و تن، ئ و اکی ل و م یدان دا
 ب دی د کر د رچوونی شیعی کوردی ل ک شک و ت لار ک ن کانی
 شاعر و بنیادانی ت لاری نو ب دیزاینی تاز و س رنج اک ش. ت ش
 کاک س باح ی ک کی ل و ک سان ک ب پروا باکی شیعر کانت ل ک
 د دیت و ه وراز و نش و نو کانی شاعر د ب ی، ب م ت ه شتا
 جیات، جیات ل و دای ب ک سی ده و روبه ری خ شت ناچیت، س یر
 ئ و ی خ و ن ر کانیشت جیان، چونک ت گ یشتن ل ف رم و ستایلی ت،
 ب ک ئارامی د و، هر ئ و ئارامی ی، ک خ س تی تایب تی داو
 ب خ و ن ر کانت، وات: خ و ن ر کانیشت ل شیعر کانی خت ا ه ناو.
 نه وهی له مانهش جیاواز و گرینگتره، که سایه تیت شاعیرییه تیه کی
 پاکه: ه من، له سه رخ، قه نه گرتوو، ب ده نگ، که مدوو، یه ک وو، به
 دوا قسه و قسه ک نه چوو. لهو ماوه دوورودر ژهی به یه که وه
 کارده که ین هر گیزاوه هر گیز ک و تم نه کردوو به خراپه باسی که س ک

بکهیت، به نام له او بچوونی ئه ده بیدا ب موجه لهی و به اشکاو و بوهری او بچوونت ده رده بی و ئه و په ی خه و یستیش ب ئه ده بی داه نراو هه یه. ئه مهش خه سه ته تی شاعیره گه ردوونییه کانه. برای شاعیر: من زار جار لک کین و ئه د بیه کانیشت د خو نم و، و کو شیعر کانت وانگی نو و خسه تی تایب تیایان پ و دیار، ل و با و دام ئه گ ر ب ر د و ام بیت، توانای ئ و ت ت دای ب لک لاسنگی ل بوا ری خن شدا است بک یت و. هیوای س ر ک و تنت ب د خوازم.

□ □

کاروان ع بدو □
20/4/2019 □ واندر

3

(نامی کاروان کاک سوور ب سه باح □ نجر)
ه نجر گیان، ها و □ی ئازیم: س او و □زی زار ب خت و ها و □یان، به تایبه تی: (سایر ه شید) و (سه باح عومه ر).
ئه و چه ند وشه یه ی ل ره دا ده یان نو سم، هه ر ته واو کهری ئه و سه رنجه من، که به گشتی له باره ی دنیای ت وه هه مه و پ شتر به کورتی ده رمب یوه. ل و دانیشتن دا پم گویت داه نر ت نیا دنیای تایب ت ب خی دانا ه ن ت، ب لکو □گا تایب ت کانی گ یان دنی ئ و دنیای ش د ز ن ت و، ک ئم ش ئ و ب س ر خو ن ردا د س پ ن ت ب نر یکبو و ن و ل م دنیای، د ست ل ش واز سوا و کان هه بگر ت. د کر ت بگو تر ت و ک چن نوو س ر دنیای تایب تی خی د خو ق ن ت، ب ه مان ش و خو ن ریش ل □گای خو ن ن و و دنیای ک پ ک د ه ن ت، ک ناکر ت ب ب یین ها و ت ریبی دنیای نوو س ر، ب لکو ت و او ک ر ی ت، بگر بزو و ن ر ی ت ی. ئم □م □ پارتیم نیی کی گ و ر ی تی ر یستانمان ل ب ر د س ت دای، ک ل م چه ند د یی □ ا ب و ر دو دا ج یان ه شتوو و تیدا پ ل س ر بای خی خو ن ر ل کرده ی پ ک ه نانی کاری ئه ده بی و هونه ری داد گرن. (م رگی دان ر ی (ر لان بارت)، (نوو س ر چیی؟) ی (م ش ل ف ک)، (کرد ی خو ن ن و و) ی (ل فگانگ ئایز ر)، (م رگی ئ د ب) ی (ئالفین ک رنان) و زری دیک وایان کردوو پ د ا چو و ن و ب ئ و ت گ یشتن بکر ت، ک ل کدان و ی کاری ئ د بی ل نوو س ردا ق تیس د کات و □ی خو ن ر ت نیا ل و دا د ب ی ن ت، گو ل ک نا □ک د گر ت، ناوی نوو س ر، ب ئ و ی بتوان ت شت ک ل ئاستیدا ب ت. دیار م ب ستم نیی ل و بار ی و قس ی زیاتر بک م، ل کات کدا ک موز ل ب ره م کانمدا ل و ی دواوم،

بـمـ سـام گـرـکمـ ئـوـ بـمـ، کـمـ بـ نـزیکـوونـوـ لـ دنیای هـمـ
 داهـنـرـکـ، پـویستـمان بـ داهـنـانی جـرـکی نوـی خوـندنـوـ هـیـ،
 کـ لـ و بـرـیـکـکـوتـنـدا بـرهم هـاتـبـتـ. ئـمـ بـر لـ هـرچـی گـای
 ئـوـمـان لـ دـگـرـت بـیـاری پـشـوختـ لـسـر هـمـ داهـنـرـک بـدین و
 لـ خوـندنـوـ گشتیـکـانـوـ لـی نـزیک بـینـوـ، وکـ (هایدیگـر) پـیـ
 وایـ (بـ ئـوـی جـوهـری هـونـر بـدـزینـوـ، لـسـرمان پـویستـ لـ
 کاری استـقینـ بگـمـین و پـرسین کاری هـونـری چـیـ و جـوهـرکـی
 چـنـ). تـنـیا کـاتـ جـوهـری کارکـی هـونـری دـبینـ و دـتوانین
 دایـلـگی لـگـگـ بکـین، کـ ئـومان مـبـست بوو، نـوـک شـتـکی تر.
 بـم شـوـیـ خوـندنـوـی دهـقی ئـدـبی دایـلـگـ. هـمـ کـاتـ ئـم
 دایـلـگـ لـنـوان خوـنـر و دهـقـدا پـک نایـت و شـتی نوـ بـ دـستـو
 نادات، ئـوا هـمـ لـ بـنـتـوـ بـرـیـکـکـوتـن دروست نـبوو.
 دایـهـلـگ بـر لـه هـرچـی وـامـان لـ دهـکـات قوـوایـی ئـو بـرهـهـمـه
 ببینین، کـ مـهـبـهـستـمانـه لـوـهی بـدوین. خوـندنـوه هـونـرکـه هـمـان
 ئـو ئـاستـهـی هـهـیـ، کـ نووسین هـهـیـهـتی. نووسـهـر و خوـنـهـر لـه کاری
 ئـدهـبـیدا بـهـشـدارن، بـ ئـوهـی ئـو بـهـشـداریه سنوورکـی جـیاکـهـرهـوه و
 دیاریکـراوی هـهـیـهـتـ.

من پـم وایـ بـ خوـندنـوـی شیعـری تـ سـرـتا پـویستـ دـست لـو
 لـژیکـه هـهـبـگرین، کـ لـسـر لـکـدانـوـی و شـ بـ و شـ دامـزراو،
 چونکـ و شـ هـمـان ئـو و سـیـیـ، کـ لـ دهـقی ئـاسـایـدا هـیـتی،
 بـکو سـپـیسـ ئـو و دـبینـتـ. بـ مانایـکی تر سـیـیـ تهـقـلیدیانـه
 و شـ لـو کـاتـوـ کـتایـی هـاتوو، کـ لـ پـکـهـنـانی ئـو سـپـیسـدا
 بـشـداریه کردوو. مـبـست لـ سـپـیسـچـیـ؟ (باشلار) لـ (ئـستـتیکـای
 سـپـیسـ) دا دـتـ: سـپـیسـ تـنـیا شوـنـکی ئـندازـی جـیـگـرافـی نییـ،
 بـکو ئـزمـوونی مـرـفـایـتی لـ خـی دـگـرـت، کـ لـ یادـوـریدا ژیان
 بـسـردـبات و ناوـناو لای داهـنـردا دـردـکـوتـو، بـو مانایـی
 لـ نووسیندا هـموو لایـنـکانـی دـبینـن. بـم شـوـیـ دـکـرت مـا
 بریتی بـت لـ جـستـ، گیان و دنیای مـرـفی سـرـتا. (جیرار جینـت)
 پـی وایـ سـپـیسـ لـ گـای کـمـمـکـکـ ئـامـرازی زمانـوـ خـی دـردـخـات،
 کـ ئـو ئـامـرازانـ تـقـلیدی نین، بـکو بـ شـوـیـ ناـاستـوخـ
 دـریدـخـن. هـمـ لـ بـر ئـو ویشـ بـ (فیگـر) ناوی دـبـات، بـو
 مانایـی پـهـیوـندی بـ و نـیـ مـتـافـریـو هـیـ، بـم سـام و نـ
 هاوکـات ئـو و شـوـیـیـ، کـ سـپـیسـ پـکی دـهـنـت و زمانیش خـی پـ
 دـبـخـشـت. زمان هـمـ بـ زگماک توانای ئـو و هـیـ پـهـیوـندی
 سـپـیسـیـکان لـ هـمـ جـرـکی تـری پـهـیوـندی زیاتـر دـربـخـات.
 استیـکـیشـی (نیتشـ) پـی وایـ زمان تـنـیا مـتـافـر و باوـی
 بـو نییـ و شـ بـ شـوـی لـتـرال ئـماژ بـ شـت بدات، بـکو

مانایکی لَو گورتری هه ی، ک نا است وځ د رد ک و ت. هر ئ و یش ن زانراو ب زانراو د ب ست و. ئ و وانی (نیش) لای ب ش کی زری تی رستانی ئ د ب د رد ک و ت و، ب نمو ن: لای (بارت) دا، ک پی وای ئ رکی خدی ئ د بی ل بند تدا ئ راست ی ب گ ان ب دوا لای نی ف رمی ل بنیادی مانای ده قی ئ د بیدا، ب م رج کاری ئ د بی سیستم کی ئا مژ یی تا ب ئا ز و مانای جیاواز جیاواز ل خی د گ رت. سروشتی زمانی سیمب و د کات ل هر کار کی ئ د بیدا ک م ک مانا ب د ست و ب ن.

هشتا ل دنیای ئ م دا ت گ یشتن ک زان، ک ل س ر ئ و دام زراو و ش ی کسان ب و مانای پی اها تووین. ئ و ت گ یشتن هر ده ق ک د دات دواو، بگر د یس و، کات ل ل گای ن زانراو و خی د رد ب ت. سیر نییه ئو دهقانهی خیان له زانراوهکان ددهن و به شوهی استه وځ دهیانگوازنهوه، لهو دهقانه پتر بایهخیان پ ددرت، که نه زانراوهکان دهرده ب ن و زمان کی تر داده ه ن، که توانای ووبه وونهوهی ئو نه زانراوانه ی ه ب ت. بهم شوهیه زمانی تازه کات د ته کایهوه، که داه نهر له زانراوهوه ب نه زانراو ده په و تهوه، نهوهک به پچه وانهوه. وشه له ناو ئو سپه یسهی ت پی کی ده ه نیت، ئا مژه نییه ب شته زانراوهکان، به کو ئر ک کی لهوه گوره تری ه ی، که بریتییه له گ یی نی و خساری ه موو ئو ه گزهانهی له واقعدا ناسراون. بهم شوهیه نه کاره کتتری سنووردار و نه شتی دیاریکراویش لهو سپه یسه دا ده بینر ن، وهک ئوهی له ئه ده بی تهقلیدیدا ه ن، به کو سه رجه میان ب و نهی ت کشکاو، نهوهک و نهی تهواو ده گ ن. بهم شوهیه دوو ج ر و نهی ت کشکاو له ناو ئو سپه یسه دا دهرده کهون، یه که میان، هی د ر و ی شته، به ام دووه میان، هی ناو و یه تی، ک د کر ت ب یفل کس ناوی به نین. ئه ستمه له ناو ئو سپه یسه دا کاره کتر ک بد زیتوه سیمایه کی وونی ه ب ت، له خا کی دیاریکراوی م ژوو ییهوه ده ست پ بکات، به چند خا کی دیاریکراوی م ژوو ییدا ت ب په ت و بگاته خا کی دیاریکراوی م ژوو یی. زمانی ئو کاره کتره وون نییه وهک ئوهی له ئه ده بی تهقلیدیدا ه ی، به کو زمان کی ت کشکاو و سنووری مانای زانراوی ب یوه، ب یه ه ر خو نندهوه یه کی استه وځ ب زمانی ئو کاره کتره له سر ئو بنه مایه دامه زراوه، که وشه له زمانی ئا نه دا چ ن به کارد ت و چ مانایه کی ه ی. بهم شوهیه دنیایهک بهلاوه ده ن ت، که له گای خه یا هوه پ کها تووه و ل ژیک کی تری مانای داه ناوه، ل ژیک ک ته نیا لهو سپه یسه دا کار ده کات.

دیاره وهک سهره تا گوتم: مه به ستم نییه لم نامه یه دا له دنیای

شعیری تہ بکۓ مہوہ، بہ کو تہ نیا مہ بہ ستمہ ئوہ بۓ م بۓ
نزیکوونہوہ لہو دنیا یہ، پۓ ویستہ لہو بگہ ین سپہ یس چییہ و لای تہ
چ بایہ خکی ہہ یہ. شاد و سہر فراز بیت.

کاروان کا کہ سوور دا نیما رک

4

(نامی زیر ک مال بد س با ح نند ر)

شاعیری هست و رچہ رخن و بیر ہم لایٰن و پاراو، دس زم کا کہ:

(ساجد باج نحد ر).

لہذا وہ سداوت لے بہت: سداوت کی خانہ و کو و سف شیعریہ کا نی:
(گہرا) ی مزن بہ سروشت، نوورانی و کدوعا و تہ و کو شیعریہ کا نی
محو.

شاعیری ئازیز: بـفرانباری زستانـکی تووشی ساـی (1987) بوو، من
ئو ساـی پـشمـرگـیـکی هـژد بـهاری بووم، منیش وـکو هـزاران لاوی
کوردستان، ئـفسوون و خـیا و ئـستـیکای شـش گـیاندبوومیـ ناو
خـباتی پـشمـرگایـتی، لـ بناری یـکـک لـ چیا بـرزـکانی سـر
سنووری تورکیا بووم، بـفر و زریان و وـیشوومـی زستان، من و
هاوـکانمی کردبوو کـمـمـمـک چـلـکـی کـسیرـبوو، ئـگـرچی خـستی و
چـی هـور بـگای نـددا خـر تیشکـ زیوینـکانی خـی بـگـیـنـتـ سـر
تـو و وـوخساری زـوی، بـمـام هـشتا کاریگـری ئـو تیشکانـ لـ پشت
شـانگـزی و چـی هـورـکانـو، هـرمابوو، ئـمـ وـکو پـلـک
پـشمـرگـچاوـوان بووین، ئیدی خـر وـکو پاشای گـردوون شوـنی خـی
بـ شـو چـبکات، ئـمـش بچینـ ناو ئـو گوندـ جوان و بـنگینـی، کـ
چـند مـترـک لـمانـو دوور بوو، ئیدی بـ جلی تـ و بـ دـست و پـ
و بـحی تـزیووـو خـمان گـیاند گـوندـکـ، ئـوارـ من و دوو لـ
هاوـکانم بـر ماـی مـلای گوندـکـ کـوتین، دیاربوو مـلا جگـ لـوـی
وـکو هـر گوندنشینـک بـ جـستـ و بـ دـ باوـشیان بـ پـشمـرگـ
دـکردـو، ئـویش هـر وای کرد، بـمـام دیاربوو ئـو مـلایـ پیاوـکی
زیرـک و دنیادیتـ و خوـندـوار بوو، ئـمـشم بـو بـ دیارکـوت کـ
ناو دـلاق و سـر بـفـکانی ژوورـکـی پـبوو لـ کتـبی مـژوویی و
ئـدـبی، نـک هـر ئـمـ، بـکو من لـناو ئـو سـدان کتـبـدا،
تـنانت یـک کتـبی ئایینیشم نـبینی، لـکاتی سـیرکردنی کتـبـکان،
بـکـوت ژمارـ (4)ی گـقاری نووسـری کوردم هـبـگرت، وـکو بـی هـنگم
لـ کلـرـدار دیتـتـو، وـکو بـی تـنووـکی دمدم بم و گـیشتم
سـر کانیاوـک، پـکـسـر کـوتمـ خوـندـوـی ناو نیشانی وتار و

با بـ تـ کـ نـی، یـ کـ لـ وـ اـ نـ شـ شـیـعـرـ کـی جـ نـا بـت بـو بـ ناوی: (موو تور بـ)
بـ تـا سـ و چـ ژـ کـی زـ رـ وـ خـو نـد مـ وـ، ئـیـدی لـ وـ سا وـ کـ تـ مـ نـم هـ ژـ دـ
سا بـو، تا کو ئـ سـتا کـ ئـ و چـ نـد دـ رـی تـ دا یا دا شـت دـ کـ مـ.
تـ مـ نـم پـ نـجا و سـ سا، ئـ و شـیـعـر لـ یا دـ وـ رـی مـ بـ زـیـنـد وـوی
ما وـ تـ وـ.

ئـازـیـم سـ با حـ نـجـدـر: لـ دـنـیـای پـ شـمـ رـگـا یـ تـی پـتـ وـی جـ سـتـ، گـورج
و گـ لـی و شـارـ زـایـی گـا وـبـان و ئـازـایـی تـی و بـو لـری و چـ نـیـیـ تـی
بـ کار هـ نـانی چـ کـ، پـ وـ رـبـو و بـ دـرو سـتـبـو و نی کـ سـایـی تـی ئـیـنـسان،
سـیـاسـ تـیـشـی هـ مو و کـا یـ کـانی ژـیـانی دا پـ شـیـبـو، سـیـاسـت وـانـیـنی ئـ مـی
پـ شـمـ رـگـ بـ کـو، پـر سـیـار و وـ مـ قـور سـ کـانی ئـ ژـگـار دـیـاری دـ کرد،
هـ نـد کـ جـاری شـ کـاری لـ سـر ئـ و دـ کرد لـ هـ مو و بـو و نـ کـی مـ عـنـوی و
حـی دـامـان بـما تـ و بـما نـکـات کـی لـ یـ کـی مـل بـ تـق. سو پـاس بـ
شـیـعـر لـ نـ گـا سـیـاسـت کـو رـم بـکـات، سو پـاس بـ شـیـعـر لـ نـ گـا لـ بـیـرم
بـجـت، کـ ئـیـنـسان مـ. هـر لـ گـای شـیـعـریش زـانـیـم لـ شـار شـاعـیر لـ
هـ یـ لـ ژـر بـای تر سـ و لـ نا و گـ رـووی مـ رـگـدا، هـر لـ گـای شـیـعـریش
لـ مـن جـوانـتر دـنـیـای دـ بـیـنـ، ئـ ویش سـ با حـ نـجـدـر.

زیر کـ مال

3/5/2019 وـر

5

(نامـی بـنـیـاد خـزـنـه دار بـ سـ با حـ نـجـدـر)

برای گـ وـر و خـ شـ و یـسـتـم کـا کـه سـ با حـ نـجـدـر: وـ لـای سـا و و لـی
بـ سـنـو وـرم بـ جـ نـا بـتان، دـ مـ کـ پـ رـ شـی ئـ و مـ چـ نـد دـ لـ کـ بـ
جـ نـا بـتان بـنـو وـسـم بـ ئـ و یـ بـیـتـ پـا رـ چـ یـ کـی بـچـو و لـ تـا بـلـی
گـ وـر یـ مـ ژـو و یـ کـی پـ یـو نـدی جـ نـا بـتان بـ بـنـ مـا کـ مـا نـ و و
پـ یـو نـدی خـدی خـم بـ شـیـعـر کـا نـتـ وـ.

ئا شـنا یـ تـی مـن لـ گـ جـ نـا بـتان لـ دو و ئـا رـا سـتـ و سـ رـچـا و یـ گـر تـو وـ.
ئـ و وـ دـ نـگـ کـی جـوان و پـ سـ دا و هـ وـ سـت و بـو لـرانی با خ و
چـیـمـ نـی شـیـعـری کـوردی، تـوـانـیـو تـان هـ نـا سـ یـ کـی مـ دـر نـان و
ها و چـ رـخـانـ بـد نـ قـا بـی سـوا و ی شـیـعـر لـ کـ مـ گـای کـورد واری،
تـوـانـیـو تـان بـیـر کـ و وـ نـ شـیـعـری کـا نـتـان لـ ئـا سـتی نا و خـی
بـگـوا زـنـ و بـ ئـا سـتـ کـی سـ رـو و تر، کـ ئـ ویش مـر قـد سـتی و
گـر دو و نـیـنـی. مـن وـ کـ شا گـرد کـی بـچـو و کـی با و کـم لـ مـ یـدانی ئـ دـب و
شـنـبـیری، لـ و وـا نـگـ یـ و مـن لـ کـ شو هـ وای کـی چـ و پـی شـنـبـیری
نـ شو نـما مـ کـرد و و، دـ تـوـانـم هـ سـت بـم ئـا سـتیان بـکـم بـ رـانـبـر بـ
قـ لـ می پـ بـ شـتی جـ نـا بـتان، وـ کـ پـا پـشت بـ بـچـو و نـ کـم، بـچـو و نـ کـی

باوكم دههـنمـو. لهـو وانا نهـي لهـما وهـو بهـ قوتابيانى ماستـر و
دكتـر راى دهـگوتـوهـو، كهـ لهـبارى شيعرى نوـخواز و هاوچـرخـوهـو دهـدوا،
دهـيگوت: (سهـباح وهـنجدـر زمانـكهـ شيعرى نوـهـي دهـزيوهـتـوهـو،
لهـوهـوبـر شاعيرانى كورد نهـيان دهـزيوهـوهـو، كهـ دهـخوهـنيتـوهـو
ههـستد كهـيت زمان لهـ سرـتاوهـو دهـستپـدهـكا تهـوهـو).

جگـ لهـ گهـهـپانى شيعر، نهـوهـو دهـستـكهـى باهـتان ههـبووهـو و ههـيهـ لهـ
نووسينى وهـخندى نهـدهـبى و باهـتهـ هزرى وهـهـشنييريدهـكان، بهـگومان
كهـلهـنهـكهـى گهـورهـ لهـ كهـتهـبخانهـي كوردى پهـ دهـكهـنهـوهـو.

پهـيوهـندى جهـنابتان بهـ بهـهـشتى (مارف خـزنـدار) ي باوكم لهـ سنوورى
پهـيوهـندى نهـدهـبى وهـهـشنييري وهـتهـي دابوو بهـروهـو پهـيوهـنديهـكهـى
كهـمهـياهـتهـي وهـخـزانيـ جوان، بهـيهـ ههـميشهـ نهـمهـ جهـنابتان وهـكهـ
نهـندامـكهـى بنـماهـيهـي (مارف خـزنـدار) دهـبينين، تهـنانهـت
بهـنوبـرامـهـي باوكم لهـ دهـسـزي نهـوهـو و چهـند كهـسانـكهـى دهـسـزي وهـكهـ
نهـوهـو بهـدهـي دهـكهـين وهـديدنهـي وهـبهـسـر كـردنهـوهـتان بهـ نهـمهـ ماهـيهـي
ههـناسـيهـكهـى شاديـ بهـ دهـروونمان دهـبهـخـشـت. لهـدوا ساتـهـكاني
تهـمهـني باوكم ههـميشهـ سردهانهـكانتان ماهـيهـي شادمانى وهـدهـنهـوايي
بوون بهـ باوكم وهـ بهـ نهـمهـ وهـناسـري نهـمهـ قـناغهـ سهـختهـي نهـخـشهـوتنى
باوكم وهـ دواتر گيان سپاردنى تا نهـندازهـيهـكهـي زهـر لهـ بير بردينهـوهـو.
لهـ كهـتاييهـكاني سهـدهـي وهـابـردوهـوهـو نهـوهـو ههـميشهـ هاهـموشهـي ساهـنهـكهـي
خـزنـدارـتان دهـكرد، وهـنگـهـ نهـوهـكا تهـ نهـوهـهـسوكـوتهـ نهـدهـبى وهـ
هـشنييريانهـي لهـ (مهـبهـندى وهـوناكهـي) نهـنجام دهـدران لهـ كهـمهـهـگاي
كوردـهـواري بهـ تايهـتهـي لهـ ناوهـندى وهـهـشنييري كوردى تا وهـادهـيهـكهـ
نامـبوون، لهـوانهـ (ساهـنهـي نهـدهـبى وهـتهـمار كـردنى چالاكـيهـ وهـهـشنييري
وهـ نهـدهـبيـهـكاني ميواناني ساهـنهـي (مهـبهـندى وهـوناكهـي) وهـكهـخستنى
نهـرشيفـكهـي ناوازهـ وهـهـمهـهـنگ وهـگـلهـ كـردـهـوي تهـ). نهـوهـو بهـشهـكهـي
گرينگ بوون لهـو چالاكيانهـ وهـبهـشداربوويهـكهـي چالاك بوون.

من لهـرهـدا بهـ پهـويستيهـكهـي مهـژوويهـي دهـزانم، كهـ سوپاسگوزاري
جهـنابتان بهـم بهـ ههـمو وهـهـستهـهـكتان بهـرانبهـر بهـ نهـمهـ وهـ
بنـماهـكهـمان تهـنانهـت دواي كهـچي يهـكهـجاري كهـي باوكيشم، بهـ تايهـتهـي
بهـشداري كـردنتان لهـ زهـربهـي ساهـيادهـكان بهـ نووسين وهـتهـكستى شيعرى
وهـ بهـاو كـردنهـوهـيان لهـ گهـفـار وهـهـژنامـكان. بوونى نهـوهـو وهـ
پهـيوهـنديتان لهـگهـهـ بنـماهـكهـمان بهـ نهـمهـ وهـكهـ دهـزينهـوهـي گهـوهـرهـكهـهـ
لهـ زهـنگاوي وهـهـژگارـكهـ، كهـ بهـداخـوهـ ههـنگاوي زهـر بهـپهـلهـ دهـنهـت
بهـروهـو كـزبوونى پهـيوهـنديهـ كهـمهـياهـيهـتيهـكان وهـ بنيادناني
پهـيوهـنديهـكان لهـسـر بنـماي بهـرهـزهـوهـنديهـكان.

براي بهـچووكـ لهـم چهـند دهـهـيهـي سرـروهـوهـهـويدهـاو بهـ وشـهـ زهـهـهـيهـكهـ
پاداـشتى نهـمهـ وهـفاداريهـتان بداتهـوهـ، كهـ بهـرانبهـر بهـ نهـمهـ وهـ

بـهـشتی باوكم نواندووتانـ. دووبارـ سـاـز و سـاـوای برای خـت قبـو
بـفـرمـوونـ.

بنیاد خـزنـدار

31/5/2019 هــولـر

6

(نامـی جـوهـر کـریم سـید بـ سـباح سـنجدـر)

کاکه هـنجدهر وهـك دهـزانین لاپهـهـکانی ژیان تـمارگا و یاداشتنامهـی
ژهـکانی تهـمهـنی خـیهـتی. خولخولهـی ئهـم قهـتارهـیه له جووـه
ناکهـوت. ئهـوه ئهـمهـین لهـیهـک له وـستگهـکانی ئهـم کاروانسهـرایه
جـدهـمـنین، ئهـوهـشی دهـمـنـتهـوه یاد و یادهـوهـریهـکانی یهـکتره
لهـلامان، ئهـویش لهـبارهی دنیاـبینی و هـهـسـوکهـوت و چالاکیه
جـراوجـرهـکانی ژیان. ئیتر هـهـند لهـیهـکترناسینهـکان تهـمهـنیان
کـورتهـ. لهـسهـرهـتا، یان لهـناوهـندی سـگا دهـپووـکـنهـوه.
هـهـندکـیشیان، که دوور لهـبهـرژهـوهـندی و منایهـتی و حیزبایهـتییه.
واته: خـسـک و هـسهـنایهـتی و دید و دیداری هاوبهـش، یان نزیک له
یهـکتر کـیان دهـکاتهـوه. ئهـوه پـهـدهـگرن و هـنگهـهاوـیهـتی درـژایی
تهـمهـن کهـمـندکـش بکهـن. وهـك ئاوی کانی قـناغ دواي قـناغ، بهـهار
دواي بهـهار و وونتر و سازگارتردهـبن.

بیرمه له کانونی یهـکهـمی 1986 شیعـرکم له ژماره (51) ی گـفـاری:
(کاروان) بهـناونیشانی: (چاـه بهـفرهـکان) بـاـوکرایهـوه. بـ
ئـوارهـکهـی هاتمه گـازینـی: (مهـچکـ)، که ماوهـیهـکی کهـمبوو یهـکترمان
ناسیبوو، له دوورهـوه زـر بهـهـهـوه پـشـوازی و پیرـزباییت لـکردم.
زـرم شایي بهـخـهات، هـهـروهـها پـشـتریش شیعـرکم له ژماره (2) ی
گـفـاری: (ئاسـس) له 1984 بهـناونیشانی: (توانهـوه) بـاـوکردبووهـوه.
ئـمیشـت لـ یادگـ مابووـو و پیرـزبایي و سهـرنجی وردت لهـبارهـو
دامـ. گوته هـموو شیعـرکـی جوان بهـشیعـری خـم دهـزانم، له
هـقیقهـتدا بـچوونـکی ئـجگار شاعیرانهـبوو، ئهـم جـره بـچوونانه
تهـنیا شاعیرهـ داهـهـنرهـکان دهـتوانن بیدهـن، ئـم ئاستـ داهـهـنانـش
سـدا سـد لـ تـدا هـهـی.

ئیتـر لهـم سهـروبهـندهـدا زانیم بهـ استی خوـهـنهر و شاعیرکـی بهـئاگا و
وریای. شیعـر لهـهـرگـشه و دیوان و بـاـوکراوهـیهـك سهـری
دهـرهـناـبووايه کاکه سهـباح هـنجدهر وهـك نـچیر او و شهـنوکهـوی
دهـکرد و زـر بهـوردی و ئهـزموونهـوه لهـسهـرهـخ وهـکو فهـق دهـتوانم
بـمـ: بهـحـونجه تهـجویدی دهـکرد.

کاکه سه باح ته مه نـ کمان به یه که وه به سهر بردووه، براده رایه تییه کی دوور له بهرژه وه نـدی له نـوانماندا شانازییه و شانازی پـوه ده که م. (6 - 7) سا به یه که وه له گـ قاری: (کاروان) و دواى ئه وه، له و ماوه زیاتریش له بهـ وه به رایه تیـ اگه یاند و چاپ و بـاوکردنه وهی ههولـر، له وهزاره تیـ شنبیری ههر به یه که وه کارمان کردووه. ئـ ژـك له ئـ ژان ساردییه کیش له نـوانمان دروست نه بوو. هه می شه نموونه ی هاوکاری و هه ماهه نگی بوویت بـ من و زـرـك له هاوـیانی هاوپی شه. بهـ استی هه ناسه و خهیا له ئـ بازی ههـ وه دای شیعییه ت ئـم پهروه رده ژیاریه به مرـقی دـپاک ده به خـش. تـ ته نیا باسی ئـده بت ده کرد، نه تده توانی باسی شتـکی تر بکهیت و زـر ده م به ئـمانهت بووی.

هیوادارم هه می شه بهرده وام و بهرده وام بیت له م جـره ئاکاره مرـقدـستانه و شاعیرانه و شیعر و ئـستـتیکای شیعر، مه له ی ئاسووده یی و دـنیایی بکهیت.

جه وههر که ریم هـشید
20/6/2019 ههولـر

7

(نامـی سـنگـر زراری بـ سـباح ئـنجدـر)
کاکـ سـباح ئـنجدـر سـاـو: ئـمـ نامـیـك نییـ لـ دووریـ و
نووسرا بـت، نامـیـكـ بـ جیهانی ئـدـب نووسرا و دـبـ واش
بخوـنـرـتـ و.

کاکـی ئازیز: ئایا دـزانی کـن ئـوانـی ئـم وـا تـ بـ وـ دـبـن؟
هـستم بـ و نـکردو و تـ بزانی کـ سـرـکی حکوومـت و کـ سـرـکی
پـرلـمان، یان سـرـکی هـر دامـزرا و یـکی دیکـی سیاسی و ئیداری
گـورـی ئـم وـا تـ یـ، کـ ئـمـ ئـ ژانـ سـروکارمان لـگـیـاندا هـ یـ؟
نازانم دـزانی چـ وودا و یـکی سیاسی و سـربازی گـورـ لـ سـر ئاستی
جیهان وودـدـن، یان نا؟ سـرـای ئـوی زـر بـ یـکـ و دانیشتو وین
و گـا وین و سـفـری شارانمان کردو و چـند شـویش ماوینـتـ و،
بـمـام نـمزانی و تـ ئاگات لـ دنیای دـر و هـبـت، دیار مـ بـستم
لـ دنیای دـر و، دنیای دـر و ی ئـدـبیات، مـ بـستم دنیای سیاسـت
و ئـ و وودا و انـ یـ، کـ تـحـکـوم بـ هـموومان و دـکـن و ئـمـ یان
کـنتـ کردو و، بـمـام سـرـای ئـ و بـئاگایی بـرانـبـر دنیای
وودا و گـورـ سیاسییـکان هـتـ، هـرو هـا سـرـای ئـوی ئینتـرنـت
بـکارنا هـنی و پـیج و ئـکا و نت لـ هیچ تـتـکی کـمـایـتی نییـ،
کـچی لـ (ئـمـی نا و ئـو دنیا ئـلکتـنییـ) زیاتر ئاگات لـ

ٲووداو ٲ ئد بيب ڪان، ٲ نانٲ ڪا ٲ ڪ گنج ڪي تازد ٲر ڪ وٽو و
 د ٲ ڪي ئد بى ب او د ڪا ٲ و، ل ه موو چ ٲن ڪانى: شيعر، چير ڪ،
 ٲ مان. ٲ ناگاداريت و ل ي ڪ مين ڪ س ڪانى، ڪ ئم د ٲ
 د خو نيت و و ب ئا شڪرا، يان نه نى. باش، يان خراپ. س رنجى خ ٲ ت
 ل بار و ه ي. ئ و اسنگ ي ٲ ت ب ران ب ر ئد بيات ه ي، ل
 ڪم نووس ر و ئد ب د ب ب نر، ئم نيشان ي ئ و ي ٲ خ ٲ ت ب
 ئد ب ي ڪلايى ڪردو و ٲ و. ب ج ر ڪ، ڪ ژيانى خ ٲ ت و ڪو خو ن ر ڪ
 ب خو ن د ن و ي ه موو چ ٲن جيا واز ڪانى ئد بى و و ڪو نووس ر ڪيش
 ژيان ت ب نووسينى شيعر ٲر خان ڪردو و، ب ج ر ڪ شيعر ه موو
 لاي ن ڪي ژيانى داگير ڪردو وٲ، ئ و ٲ تا جار ڪ نووس ب وٲ: «ژيان م
 خ ٲ د و و ز ريش ب ٲاس ي و م، شيعر يشم ي ڪجار خ ٲ د و ٲ، چو ن ڪ
 خو نى ب ن چ و خودى خ م، ٲا ا د ي توان و ل ناويدا توا و م ٲ و،
 ب ٲام ب د س ٲى ئ وانى هون رى نووسين نازانن و ق س و
 ق س ٲ ڪ ڪا نيان و ئازارى ز ر م ٲيدا چ ٲ شت و س ٲ ميان ل ڪردو و و
 ب د س ٲيان و مان دو و بوم و مان دو و م.»

خەشەويستيت بە شيعر زەر جار تووشى سەرئەشەي کردووی، بە تايەتی
لە خودی ناوەندی ئەدەبیەت، هەر لەبەر ئەوەی، کە لە ناو
ناوەندی ئەدەبیدا، چەند یارت هەن، ئەنگە ئەوەی نە یارت هەبن.
پەيوستبوونی ئەستەقینەت بە دنیای ئەدەبیەت، لەلایەکی زیانی
ئەوێ لە داوی، کە دات ناسک بەتەو و نە یارەکانە کارت تەبەکان،
بەبەم لە لایەکی دیکە و قازانجەکی گەورەت لە کردوو، ئەویش ئەوەی
نووسین و خوەندنە و دەي پاک کردوو یەتی و بەم هەيەشە و هەمیشە
دەت بە گەنجان و ئەوێ دواي خەت خەش و بەگەرموگەيە و پەشوازی
لە بەرەمەکانیان دەکەي، ئەک هەر ئەوەندە، بەبەکو هەندە جار خەشت
بە تاوانبەر دەزانی لە بەرانبەرەیان، وەکو نووسیووت: «ئەم
ئازاری زەری ئەوانە دەدەین کە مەوداکانی شیعریان دەزیووتە و
داهەنەرن، لەو مەیلە نا قەڵایە و، چەندان بەهەر و خولیا، خانە بە
خانە جەستەیان داچە و ئەحیان هەلا هەلا بوو..». ئەمە لەکاتێکدا
کە تە لەمەوو و ئەک هەر تاوانبەر نیت، بەبەکو هەمیشە هاندەریانی
تە ئەو کاتێ دەزانی بەبەستی دەیانە و ببنە ئەدیب و نووسەر، کە
بزانی ئەستەگەن، خەشت دەوێن و هاندەریانی، بەبەم ئەگەر بزانی ئەقن
و لەسەر بەرەمەمی کەسانی دی دەژین، ئەوا لەیان بەدەنگی و هەر هیچ
نەبە ستایشیان ناکەي. گەلەک جار هەست دەکەم کە تە هیچ دەقەکی
ئەدەبیت لە بن دەست قوتار نابە و هەموو دەقەک دەخوێنی و.
نیشانەي دەسەزایی، کە تە خەت بە ئەدەبیات تەرخان کردوو،
لەکاتێکدا ئەدەبیات ئەک قازانج، بەبەکو زیانی لە داوی، دیار
لەبەر مەبەستم و ماددییەکە، چونکە گەلەک نووسەر و ئەدیب

قازانچ و دسکوتی زریان له ئدب دسندکوت و بههیهو بووننه خاون پله و پست، کچی ئو دسیزییهشیان به ئدب نییه، که ته هته.

من هیوادارم ته بیرویرییه کانت بنووسیتوو و وک چن ئدبیهان ههناوته، ئدبیهانیش بنووسیتوو، چونکه لهر و لهو ههندک سهرقهقه می بیرویرییت نووسیونه تهوو، که بههسته چهم له بینوون.

هاوهی خهش و یست: ئم په یوستبوونه به ئدبیهاتوو، به دیوهکدا استگهیه به رانه بهر ئدب و دنیای ئدبی و به دیوهکی دیکه شدا به موبالاتیه به رانه بهر دنیای واقعی و دهرهوهی ئدبیهات، به تایبه تیش خه مساردیه به رانه بهر به ئاگا بوون له ووداو گهره سیاسی و تهکنه لاییه کانی دنیا، که کونی چاوی هه موومانیه داگیر کردوو و خهریکه به پست و کوکهوه دمانخوا، من له گهقه ئوو نیم، بههام ته استگهیه له به رانه بهر و په یه ویش له م استگهیه ته دکهی. هه ر ساغ و سهلامت بیت یاخودا.

سهنگه زراری
25/6/2019 ههولهر

8

(نامیه ساابیر ههشید به سه باح هه نجه ره)

سه باو کاکه سه باح هه نجه ره: به به نهی چا پکردن و به او کردنه وهی سه رجهم شیعه کانت له دوو بهرگدا به ناو نیشانی: (دیوانیه سه باح هه نجه ره) خه م به تهکنه شهرکی استگهیه ئدب دهزانم، له ده وه هه قیقته به چوونمت به د نووسم، له خو ننده وهی شیعه کانتدا ههستم به وه کرد پیاوکی تهواو نقوومی دنیای شیعهیه نو، ههستم به فره شهوازی و فره واتاییه شیعه کانت کرد، ههستم کرد سه بهشی ژیانیه خه ته به دنیای شیعه ته رخا نکر دووه، به یه وه: (نالی) له بارهیه شیعه کانی خه یه وه ده: (به حری غه زلم په دوو و گه وه ره، ئمما - غه وواسی دهو، به عنی به ته عمیقی بزانه)، شیعه کانی ته شه پیاو و کهسی خه یان دهو ته تیهان بگات و هم دوو و گه وه ره به بزار بکات، که له ناویاندا ده دره وه شه نه وه. بهرام ته گهرچی من یه دوو ههوهیه له دیوان و نووسینم هه بووه له بارهیه شیعهیه کوردیه وه و دوو جاریش له گه قار و هه ژنامه کوردیه کانتدا له بارهیه ته مونی ته وه نووسیومه و کهمکه سر له شیعهیه نو ده ده کهم، کاتی خهشی له هه شتا کانتدا، که بزوتنه وهی نو خوازی شیعهیه له هه ولهر به هه زبوو، من له به رهیه نو خوازییه کهدا بووم، که: (مه موود زامدار) چا و چاگی ده کرد و له به رانه بهریشدا چه ند

نووسەر و شاعیرێکی تر دژی دهوستان، به‌لام ئه‌وانه‌ی که له‌دژی بوون، به‌او‌کراوه کوردیه‌کانی ئه‌وسا. واته: گه‌قار و ئه‌زانمه‌کان به‌ده‌ست ئه‌وان بوو، ئه‌یان له‌و شاعیره نو‌خوازانه ده‌گرت، په‌یان ده‌گوترا: (په‌شه‌هو). ئه‌وکاته سا‌انی هه‌شتاکان چه‌ند گه‌قار و ئه‌زانمه‌یه‌کی کوردی هه‌بوون، ئاوب‌نه و ده‌ستان به‌ش، ئه‌وان ئا‌بو‌قه‌یان خستبووه سهر شاعیره نو‌خوازه‌کان و نه‌یان ده‌ه‌شت با‌به‌تیان به‌او‌بکر‌ته‌وه. ته‌نانه‌ت ئه‌مه که لایه‌نگیری بزووتنه‌وه‌ی نو‌خوازی بووین، که‌وتبووینه به‌ر ئه‌م شا‌اوه، به‌لام جار‌جاره: (مه‌حمود زامدار) چه‌ند شیع‌رێکی، یان نووسینه‌کی ئه‌مه‌مانانی ده‌برد به‌ ده‌رده‌سهری به‌ی به‌اوده‌کردینه‌وه و له‌ چاپخانه ده‌بووه ئه‌شکگر نه‌وه‌ک ئه‌وان ده‌ری به‌نن.

به‌هیچ گومان‌ه‌ک، ته‌ شاعیرێکی له‌و شاعیرانه‌ی ش‌وازی نو‌ت ه‌نایه ناو شیع‌ری کوردی و له‌گه‌ ئه‌و شاعیرانه‌ی ئه‌وسای هه‌ول‌ر نو‌کار‌ه‌ک بوویت و ز‌ریش شه‌یان له‌ دژ‌دا کرد و ئه‌گایان ل‌گرتی و چا‌یان به‌ هه‌که‌ندی و دژ‌ت وه‌ستان و خه‌کیان هان‌دا له‌ دژ‌ت بنووسن، گاه‌ته‌شت په‌بکه‌ن، به‌لام به‌ په‌داگری و خو‌ندنه‌وه‌ی به‌رده‌وامی خ‌ت و خ‌سووتان‌دن و به‌خشینی ژیا‌نی خ‌ت و خ‌زانه‌که‌ت، توانیت هه‌موو ئه‌م دژایه‌تیک‌ردنه‌ به‌ما‌ی و ورده‌ ورده‌ شو‌ن‌پ‌ی خ‌ت فراون‌تر بکه‌یت و به‌ وه‌رگه‌ه‌انی شیع‌ره‌کانیشت به‌ سهر به‌شه‌ک له‌ زمانه‌ زیندوو‌ه‌کانی دنیا، ئه‌وانه و ئه‌مه‌ش هه‌موو به‌ توانای خ‌ت سه‌رسام بکه‌یت و سه‌لمان‌دت ئه‌چکه‌یه‌کی جیا‌وازی و خاوه‌ن تایبه‌تمه‌ندی خ‌تی له‌ بزووتنه‌وه‌ی نو‌خوازی شیع‌ری کوردیدا له‌ ده‌یه‌ی هه‌شتاکان و نه‌وه‌ده‌کان، دوات‌ریش. د‌نیام جیا‌وازی و خاوه‌ن ئه‌چکه‌ و جیهان‌بینی و ش‌وازی تایبه‌ت به‌ خ‌تی، به‌یه ئه‌وه‌ی شیع‌ره‌کانت بخو‌ندن‌ته‌وه، هه‌ست به‌ قوو‌یی زمان و زه‌خره‌فه‌ی زمان و جوانیی زمان و ده‌رب‌ین و کورت‌به‌ی و مانای شار‌اوه‌ی ده‌ق ده‌کات. ئه‌وه‌ی شیع‌ره‌کانت بخو‌ندن‌ته‌وه ده‌به‌ خاوه‌ن ئه‌ش‌بیرییه‌کی فراوان به‌ت به‌تایبه‌تی له‌ بواری ه‌ما‌کانی ئایینی و ته‌سه‌وف و فه‌لسه‌فه و دنیا‌ی شار‌اوه‌ی شاعیرانی دنیا و کورد، تا بتوان‌ه‌مان و جه‌فه‌نگه‌کان شیبکا‌ته‌وه و مه‌به‌ست و کر‌کی شیع‌ر و جیهان‌بینی و فه‌لسه‌فه‌ی شیع‌رت بخو‌ندن‌ته‌وه، به‌لام داخه‌که‌م به‌ شه‌رمه‌وه‌ش ئه‌م ده‌رب‌ینه‌ ده‌رده‌به‌م، من دوا‌ی ئه‌م هه‌موو خو‌ندنه‌وه‌ی چه‌ند سا‌ه و ئا‌گادار‌بوون و په‌داچوونه‌ی سه‌دان ئه‌مان و شیع‌ر و ل‌که‌ینه‌وه‌ی ئه‌ده‌بی، هه‌ست به‌وه ده‌که‌م له‌ ئاستی شیع‌ره‌کان‌دا نیم. واته: ئاستی ته‌گه‌یشتنی من به‌ ده‌قی شیع‌ره‌کانت به‌و ئاده‌یه‌ نییه ته‌واو له‌ نه‌ه‌نی و دنیا‌ی شار‌اوه‌ی ناو شیع‌ره‌کانت بگه‌م. ئه‌وه‌ش به‌و ه‌یه‌وه‌یه، که له‌ ل‌ک‌دانه‌وه‌ی ه‌مان و جه‌فه‌نگی شیع‌ری مه‌له‌وان نیم، به‌لام له‌گه‌ ئه‌وه‌ش ده‌زانم شیع‌ره‌کانت به‌رزن و گه‌یشتوو‌یته ئاستی

شاعیرانی جیهانی، له‌گه‌ی شاعیرانی تر خ‌ت جیا کرد‌ته‌وه، ئه‌م
خ‌جیا کرد‌نه‌وه‌یه‌ش پیر‌زه.

سا بیر‌ه‌شید

1 \ 7 \ 2019 هه‌ول‌ر

چه‌ند ره‌خه‌یه‌کی د‌ستانه ... فه‌ریق م‌حه‌ول‌زیی

هه‌ند‌کجار ده‌بینین ب‌او‌کراوه‌یه‌کی ئه‌ده‌بی شیع‌ر‌کی ساده و که‌م
بایه‌خ له‌رووی شیع‌ر‌تییه‌وه ب‌او‌ده‌کاته‌وه‌و به‌پ‌چه‌وانه‌شه‌وه
شیع‌ر‌کی به‌پ‌زو ئاستب‌ند ره‌فز ده‌کاته‌وه، ئه‌مه‌ ئاساییه‌ له‌بار‌ک‌دا
تایبه‌تمه‌ندانی شیع‌ر له‌هیچ ده‌زگایه‌کی میدیایی ئه‌ده‌بیدا بوونیان
نییه، که‌واته‌ ب‌یاره‌که‌ ده‌گه‌یته‌وه‌ سه‌ر میزاجی که‌سه‌کان، میزاجیش
شت‌کی ناب‌ه‌رجه‌سته‌یه‌و له‌که‌سه‌که‌وه‌ ب‌که‌سه‌کی تر ده‌گ‌د‌ر‌ت به‌پ‌ی
ئاستی ت‌گه‌شتن و ئه‌زموون و سه‌لیقه‌و ر‌ش‌نبیر‌تی شیع‌ریی ئه‌و که‌سه،
به‌ام ئه‌ی چی له‌گه‌ی ئه‌و پیا‌ه‌دانا نه‌دا ب‌ب‌ن ب‌نمونه‌ که‌سه‌کی
وه‌ک یوسف عیزه‌دینی ر‌مانووس له‌سه‌ر شاعیر‌کی وه‌کو داستان به‌رزان
بینووس‌ت، ئایا ئه‌مه‌ ده‌چ‌ته‌ قا‌بی ره‌خه‌ی میت‌دی و زانستی و
ئه‌کادیمی یان به‌س به‌ره‌نده‌کردن‌کی میزاجیه‌ وه‌ک خو‌نهر‌ک نه‌ک
ره‌خه‌گر‌ک، هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ش ده‌نووس‌ت کاک یوسف که‌ داستان به‌رزان
شاعیر‌(یه‌سنین‌)ی رووسییه‌ ب‌کوردان چونکه‌ هه‌ردووکیان باسی واقعی
بریندار ده‌که‌ن، ئیتر نازانم جور‌ئه‌تکردنی گوته‌یه‌کی ئاوها چ‌ن
ل‌که‌وته‌یه‌کی م‌ژوویی ده‌ب‌ت له‌سه‌ر کاری ئه‌ده‌بی ئه‌و دوو به‌ب‌زه‌؟!
وه‌ک له‌و وتاره‌یدا یوسف عیزه‌دین ب‌او‌یکردووه‌ته‌وه‌ به‌ناوی (یه‌سنین و
داستان به‌رزان)، له‌ به‌ران به‌ریشدا داستان به‌رزان شاعیر‌ه‌ه‌ده‌ست‌ت
به‌پیا‌ه‌دانی ر‌مان‌کی یوسف عیزه‌دین به‌ناوی (وو‌گه‌ی یاده‌وه‌رییه
گریمان‌کراوه‌کان) وه‌ک ئه‌وه‌ی ب‌ب‌ت ئه‌مه‌ پا‌داشتی نووسینه‌که‌ی ت‌یه
له‌سه‌ر من، ئیتر خ‌تان ب‌یار ب‌ده‌ن ئایا چ‌ تایبه‌تمه‌ندییه‌ک
ده‌م‌ن‌ته‌وه‌ ب‌نووسینی ره‌خه‌و ب‌زگرتن له‌فاکت‌ری شاره‌زایی و
توانا‌دار‌تی ئه‌و که‌سه‌ له‌و بواره‌و ژه‌یییه‌ جیاوازه‌دا! یان
نما‌یکردنی خو‌نهر‌کی ساده‌و نیشاندانی حه‌قیقه‌تی دا‌ه‌نان!

ئەگەر لـڤـرەدا تەماشە بکەن کـڤـی هەردوو وتارەکم داناوە:
یەکم/

دووەم/

ئەم حاـڤـەتەى سەرەوێ بیری دـڤـڤـکی تری خستەوێ که بـڤـاوکردنەوێ
درەنگوێختی شیعی (دوو چاوی) ... جەلالی میرزا کەریم بوو، راستە که
ئەو خـڤـی وەفاتی کردووێ وشیعەرە که وەك زمان و شـڤـوێ شوێنکەوتەى
بازی رایلیزمە که بـڤـ کاتی خـڤـی تازەبوو، هەر وەها ئەو شیعرە وەك
دیارە لە 1958دا نووسراوێ ستایشی کـڤـ تایی هاتنی قـڤـ ناغی پاشایەتى
و دەستپـڤـکردنی کودەتای کـڤـ مارییوونی عـڤـراق بوو که هەموو
نەهامەتیەکانی گەلى عـڤـراق لەوـڤـوێ سەرچاوەى گرت، باشە خـڤـ ئـڤـستاشی
لەگەـڤـدا بـڤـت وـڤـاتە پـڤـشکەوتووێکانی وەکو یابان و نەرویج و
بەریتانیاو دەیانى تر هەر پاشایەتین و کەچى رـڤـشنبیرکیشمان
نەبینى داوای هـڤـنانی رژـڤـمى کـڤـ ماریی بکات لەو وـڤـاتانەدا؟. لەمەشدا
خەمـڤـاندن و لـڤـکدانەوێ هەـڤـه پـڤـشچاو دەکەوـڤـت و شوـڤـن قەرەباـڤـغى
کەوتن دەرەکەوـڤـت، ئـڤـوێ خـڤـتان دەتوانن بگەـڤـن و مـڤـژوو بخوـڤـننەوێ
ئایا ئەوسا عـڤـراق چەند ئارامترۆ زیان تیايدا ئاسانتر بوو وەك لەو
هەموو کـڤـزە سیاسى و ئابوورى و کـڤـمەـڤـایەتى و رـڤـشنبیری ... یانەى
لە دواى کودەتا شومەکەى عەبدولکەریم قاسم بەرپاکرا و بووێ هـڤـی
دواکەوتن نەكـڤـ زگاربوون؛ بە پـڤـچەوانەى خەمـڤـاندنى رـڤـشنبیرانى ئەو
کات که گـڤـرانپیان بە باـڤـايدا دەگوت. پاشان ئـڤـمە دەیان و سەدان
شاعیرمان هەن لە رابردووی دوورو نزیکداو بەرھەمیشان زـڤـر زـڤـرە،
ئایا دەکـڤـت دووبارە بـڤـاوپان بکەینەوێ چونکە لە قـڤـناغـڤـکدا
کەسانـڤـك موعجیبى بوون؟ ئەمە هەر چیهـك بسەلمـڤـنـڤـت سەرەتا
دەستبەتـڤـی و نەمانى داھـڤـنان دەگەىەنـڤـت و هیچ پـڤـویست ناکات ئاوھا
بەرەو دواوێ بگەـڤـننەوێ.

هەر بـڤـ نموونە شاعیر لە شیعی (دوو چاوی)دا دەـڤـت:

بەیانى سوور

پـڤـ لە ئاوات

ئاواتى گەل و نیشتمان

کورد و عەرەب

زگاریان بوو

لەژـڤـر دەستی داگیرکەران

بەیانى، گوـڤـ

بزهى ئەهات

لەگەـڤـ خـڤـری تازەى خەبات

پير زبا يی
ئا ئه م گو هـ ش
ماچ بوو به خو دای به خه ات

*گه فاری شه فقه، ژماره 11 و 12. کانونی یه که می 1958

نیاز ... نادری نادر پور ... و: نهژاد عزیز سورم

له ئام زی ت دا ده مرم ..
له ئام زی سپی پ به هاری ت دا
له ئام ز که ماته مینی ل دووره
له ئام ز ، مه مکی پاکی چاوگهی نووره .
ت له گه من به ، له به ایان د نیا به !
له گه من به !
من ت م وهك
پیا هیه کی تژی تینوویه تی دهو ..
له هر هه ناسه ی ، هر هه وهس
هر دهسله ملانه ی کدا ..
وهك چاوی پ له نیگای
ز نگاوه دووره کان
شه وان به دارن و
له به سه ی با ی اگوزهردان
ت م دهو ..

ت ش وهك من به ، له گه من به !
پ به له کیینه ب دژمن
نوقمم که له ویژدان
بمخهره ناو ئاگری هاواره کپه کان ..
به و نهی ئه ندامی سپیت ئاشنام که !
به ترووسکه ی چاوی هشت
ونا هیم به سردا ببار نه .

تېم به هه موو خه می پاکمه وه خښ دهو . .
لېم گه ښ با لېو له سهر لېو
مه ستي تې تې خترکه م .

ئهی خښ ری گهرم و ژیا نېه خښ !
له ئام ښی تې دا ده مرم
له ئام ښی سپی پې به هاری تې دا
له ئام ښی که ماته مینی لې دووره
له ئام ښی مه مکی پاکی چاوگهی نووره .
• له (برگزیده شعرهای نادر نادر پور) هوه .

بېچی باباجان ره تیکړده وه داوئو غلا بېت به جگړی له حزبه نوکهی؟! ... عیماد عهلی

ئوهی ئهنده کک له مڼووی حزبه ئیسلامیه کانی تورکیا بزانت بېی
روون ده بېته وه که تنها به زاره کی پابه نندن به فکر و بیروبې چون و
به ناو فله سه فهی ئیسلامیه وه، راستر بېین ئه وان پابه نندن به ئیسلامی
مه زه بی تایبه تی تورکیه وه، ئه گینا به ناوی ئیسلامه وه هه موو
ململانیه کی سیاسی و فرت و فڼ و رکابه ری و مانڼر و ته کتیکي
هه مه جڼر به کار دڼن بې بهرزه وه ندی ته سکی که سی وحزی خښ یان به دوور
له و بانگه شانه یان. بېیه واده بینین له نڼوان هر چه ند سا ښکدا
به هڅه کاری لکېڼان و لکداندانی بهرزه وه ندیه که سیه زڼره کان هر
له هه ناوی هه مان حزبه ئیسلامیه کان حزبی ئه ټهرناتیفی تازه
دهرده که وټت، ئه مه له حزبی فهزی هی ئه ربه کانه وه بگره تاوه کو حزبه
نوکهی باباجان، له و نڼوه نده شدا له داوئو غلا و ئه ردوگانه وه
پېدا بر تاده گاته عه بدو ځاگیل. (ئمه ئه گهر باسی چاکه ی
ئهر به کان بې ئه رد ځان نه که ین که یه کم که س بوو ده ستي گرت و
به خه ځکی ناساند).

به شڼوه یه کی گشتی، ئه گهر له خښی چاره نویسازي فکری و فله سه فی ئه م
حزب و که سانه وردبینه وه، جیاوازیه کی ئه وټی له سهر ئه رزی واقع و به

کرده یی تـیدا نابینن، باسی قسه ی رووت و بانگه شه کاری ناکه م که به شه وهی کرداری نابینر، که به داخه وه حربه ئیسلامیه کانی کوردستانی خـشمان بهرچاوی خـیان گرتووه و لاسایی ئهم حزب و کهسه بهرژه وه ندخوازانه ده که نه وه له سه ر حسابی رهوتی فکری و فله سفی ژیا نی خه کی کوردستان.

ئه وهی لـره دا مه به سه ته ئه وه یه، که ئایا ئهمـره له هه ناو و مندا دانی حزبی دادپهروه ری وگه شه پـدانی ئه ردوگانی تورکیا بـچی ئهم حزبان هه رده که ون و له وـشدا باباجان به شه وهی باوه ربه خـبوو زا ده بـت و هه نگاوی خـی ده نـت و به هـزه وه هه رده که وـت و ته نانه ت له وـشدا ئه وه ره تده کاته وه که حربه نوـکهی داودئـگلو له گه ئه وهی تـکه بکات و ئه وه ش ره تده کاته وه که ته نانه ت داودئـغلـ به هه موو ملکه چبونـك ببـت به جـگری له حربه نوـکه یدا.

ئه وهی داود ئـغلـ و باباجان بنا سـت ده زانـت رهوتی ژیا نی سیاسیان جیاوازیه کی زـری هه یه، داودئـغلـ به تـرستی سیاست به سفر کردنی کـشه کانی تورکیا له ناوچه که و به دارـژهری عوسمانی نوـ له م قـناغه ناسرا و بوغرای ئه ردوگانی کرد و کـقی نه رجسیه ته که ی به رز کرده وه و ههـخهـیخهـه تاند، به و نیازهی ببـته سوـتانی نوـی عوسمانی له ناوچه که و بگاته ئه و سنووره ی که عوسمانیه کان حوکمیان ده کرد. بهـام باباجانبه پسـیه که ی خـی له رووی ئا بووریه وه کاری ده کرد و جـگهی ره زامه ندی رـژه یه کی زـری خه کی تورکیا بوو، به راستیش رووی ئا بووری تورکیای گه شانده وه و، پـش ئه وهی ناوبانگی له که دار بکات دانیش و ناکـکیه کانی له گه ئه ردـگان ده رکهوت و بهـام پشودرـژ بوو و هیچ ههـپه یه کی نه کرد و ئـپـزیـنبونی خـی له ده رئه نجامی دوورخستنه وهی له پـستکه ی له پـیکدا ده رنه خست وه کو داودئـغلـ.

ئه مرـه مـژووی تورکیا دووباره ده بـته وه، بهـام به شه وه یه کی نوـ و جیاواز له ئه زمونه که ی ئه ردـگان و له قه وه شانده که ی له و که سه ی که چاکه ی له سه ر هه بوو، ئهم به ماوه یه کـ دانیشتن ئه وهی ده رخت که فرتوفـلی هه رزه کارانه ناکات و ده یه وـت ئه و جیاوازیه ی له گه ئه ردـگان هه یه به سه لمـنـت که راسته و له قازانجی تورکیا دایه.

بـیه وـا چاوه روان ده کـرت پاش دـاندنی ئه ردـگان و حربه که ی له ئه سه نه بوـ، باباجان سه رجه م تورکیای له ده ست درـبـنـت و له په یره و کردنی رهوتی ناوه راستی فکری و فله سفی ئاراسته ی سیاسه تی ئا بووری تورکیا بـگـرت. به م شه وه یه ش ده کـرت سه رجه م پـکهاته کانی تورکیا سودی لـبـینن، له م باره شه وه چاوه روان ده کـرت ئه گه ر کورد بتوانـت له ده رگای تایه بتی خـیه وه مامهـی له گه دا بکات تا اده یکی که م جیاواز بـت له ئه ردـگان بـ پر سه چاره نو سه زه که ی.

ئەوێ وای لە باباجان کرد داود ئاغلای رهت بکاتهوه جگه لهوێ له پێشهوه باسمکرد و سهركهوتو نهبوو تیدا، ئاغلای کێشکانی نهک ههرسفر نهکردهوه بهکو زیاتریشی کرد و کێشه سهرهکهیهکهی نهوخێی تورکیا که پرسى کورده به هاوکارى ئاغلای غان قووێتر و ئاغلای زتر کرد و، تا دواى بهم کارهساتانه کێش تایی هات که ئاشتهواى لهگهڵ نرا و شهر و پێکدادان جێگهی گرتەوه.

داود ئاغلای له حهقیقهتی عهقیی خێیدا له فکر و سیاسهت و فهلسهی میانرهوی و رهوتی ناوهراستی سیاسهت دووره، لهگهڵ ئەوێ که پهیمانی داوه به باباجان پهیهوی ئەم رهوته بکات و پا بهندی بێت به ئام باباجان به دهنگی بهرز رهتیکردهوه.

وستگێیەک چاوهێوانم دێکات...!

سهرۆکێکێم

ههنگاو بێر و دواوستگێی شهمم ئهفهرێکم دێبات
خشم نازانم بێچی ئااستم بێ ئهوی یه!
نهانی یهک له سهرم دایه و پێلکهشم دێکات،
یان ههست کردنه بێگهڵانهکی تر.
خهیا کردنه و له دوا یین وێستان
ئا زکردنی ماتماتیکی بوون و نه بوون.
ههنگاو خهسکهکان زه جارمێشک جا س دێکن
بهرکردنه و کان به شوێن خهیا نده دێکن.
ئا استێکانی بزواندن دیاری دێکن.
ئهو بێ یانی یه گهیشتم و وستگێک
سهفهر له ئه ئه شهمدا بوونی نه بوو،
نه مده زانی بێ کام که نار دێکن؟
جێستم پێلهی بوو سواری شهمم ئهفهرێکم بێت.
خهیا م هه رگیز ئاگای له دوا یین زهنگ نه بوو،
ئهو دێ یه وێت به وات و نه گهڵهت و،
دوا یین کاروانی ئهیشتهتی و ناگهڵهت و.
چاوهێوانی سهفهری جێست و مێشک
تهژین بێ په نهانی سهیر!

یگا یـک دـمبا تـو و سـریا دـو وری و ،
دـروازـکـی تـم دایـپـشیو .
یگا یـکـی تر خـی هـنگاوـکا نم دـبات و ،
دیارنی یـ بـر وکو دـم .
زـمـنـکـه جـستـو و بیرم ناگونجـن و ،
هـریـکـیان ئاـستـیـکیان گرتوو .
جـنگـکی نـبـاو دـکن .
یـکیان دـیـوت بـوات و هـوـرت ،
ئـویتریان دـش داماو و نازانـ کـی دواوـستگـی .
شـمـند فـرـر کـو و ستاو و ،
دوانـی منیش خـی بوو تـ وـستگـیـک و ،
توانای سـفـرو بیرکردنـوی نـماو
کا تـرمـر کـه چو تـو و سـرسفـری فـنا بوون .

سـرو و رکـریم

هـنـدا

۲/۸/۲۰۱۹